

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori: 2657 N. Lawndale av.

Office of publication: 2657 No. Lawndale av. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII.

Cena lista Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. je \$4.00.

CHICAGO, ILL., torek, 24. junija (June 24) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 148.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Zavezniki ne marajo več nemških protestnih not.

Velika trojica odbila prošnjo za podaljšanje časa. Nova nemška delegacija na potu v Versailles. Priprave za podpisane miru. Baurejeva vlada se je udala in podpiše brezpogojno. Wilson pripravljen za odhod.

Pariz, 23. jun. — Nova nemška vlada je danes zjutraj poslala drugo noto zaveznikom s prošnjo, da podaljšajo ultimatum, ki poteče noč. Nemci bi radi, da jim za zavezniki dajo še 48 ur časa, predno odide nova delegacija v Versailles podpisati mirovno pogodbo. Wilson, Clemenceau in Lloyd George so takoj odbili prošnjo in odgovorili s kratko noto, da ne dajo nobenih koncesij več in da naj nemška vlada oficijelno naznani v določenem času, da podpiše pogodbo, ako noče trpeti posledic.

Nemška nota se obenem glasi, da je vlada nemške republike pripravljena podpisati pogodbo na podlagi sklepa narodne skupščine v Weimarju, ne more pa priznati treh točk (227,288 in 229), da je nemško ljudstvo zakrivilo vojno in da se morajo vsled tega zagovarjati gotove osebe pred zavezniškimi sodiščem.

Zavezniki pričakujejo, da je danes konce vseh protestov iz Weimarja in da bo nemška vlada sporočila, da sprejme brezpogojno vse pogoje predno poteče določen čas. Vsled tega se pripravljajo za ceremonijo podpisane mirovne pogodbe. Nova nemška delegacija ne bo mogla priti tako hitro v Versailles, da bi bil mir podpisan jutri, podpisan pa bo gotovo v sredo ali najkasneje v četrtek. Podpisane se bo izvršilo v glasoviti Zračni dvorani versajeske palače in navzočih bo okrog 400 oseb.

Weimar, Nemčija, 23. jun. — Nova nemška vlada pod načelništvom Gustava Bauera je sprejela mir brezpogojno. To je danes absolutno gotovo. Značilno je že to, da je izpuščen tajnik kolonij v novem kabinetu, kar pomeni, da je vlada priznala izgubo nemških kolonij.

Dr. Herman Mueller, tajnik zunanjih zadev, odide še danes na čelu nove delegacije v Versailles, kjer podpiše mirovno pogodbo. Vlada je sprva nameravala obvestiti tajnika mirovne delegacije dr. H. Haimhausena, ki je ostal v Versaillesu, da podpiše mir v imenu Nemčije, toda zavezniki zahtevajo, da podpiše edino pravilno pooblaščen delegatje.

Graf Brockdorf-Rantzau je resigniral kot zunanji tajnik in kot načelnik delegacije. Bauerjev kabinet je bil sestavljen v soboto zvečer po dolgem in mučnem zborovanju narodne skupščine. Novi kabinet je sestavljen iz večinskih socialistov in centralistov (klerikalec), toda večinski socialisti imajo veliko večino; samo trije klerikalec so vzeli mesta. Demokratije so odklonili sodelovanje v kabinetu, ker oni nasprotujejo podpisano mirovno pogodbo, kakršne je.

Včeraj popoldne je Bauer v narodni skupščini predložil program nove vlade, ki pa je z malimi razlikami nadaljevanje Scheidemannovega programa. Nato je apeliral na zbornico, da sprejme mirne pogoje kljub temu, da so krivinci. Dejal je med drugim: "Stojimo pred invazijo Nemčije in sedanjih trenutke je za nas trenutek življenja ali smrti. Zadnjikrat v svobodni Nemčiji povzdigem glas protesta proti miru nasilja in uničenja, proti potlačeni samoodločevanju in proti zasluženi nemškega ljudstva." Bauer je rekel, da zadnje zavezniske modifikacije v mirovni (Dolje na 8. strani, 8. kolona)

ITALIJA JE DOBILA OZEMLJE V AZIJI.

V zameno za Reko in Dalmacijo? Avstrija se pogaja zaradi Tirolske in sporazum je blizu.

DEMONSTRACIJE V ITALIJI PROTI NITTIJU.

Pariz, 23. jun. — Cenzurirana brzojavka iz Rima se glasi, da je mirovna konferenca dovolila Italiji teritorialne koncesije v Mali Aziji. Na dotičnem ozemlju se nahajajo bogati premogokopi, ki dajejo na milijone ton premoga letno. Tukaj se smatra, da je Italija najbrže dobila dotične koncesije v zameno za Reko in dalmatinsko obrežje, katerega Wilson nikakor noče prepustiti anektiranju.

Dunaj, 23. jun. — Po zanesljivih informacijah se vprašanje južne Tirolske ugodno rešuje med Nem. Avstrijo in Italijo. General Segre, načelnik italijanske misije na Dunaju, je odšel v Inonost, kjer bo konferiral z zastopniki Nemcev na južnem Tirolskem. Dr. Otto Bauer, avstrijski tajnik zunanjih zadev, je predložil, la se nemški del južne Tirolske nevtalirizira in Italija je prišla resno vpoštevat ta predlog, kajti z ozirom na napeto razmerje z Jugoslavijo bi Italijani radi dosegli prijateljstvo z Avstrijo.

Rim, 23. jun. — Italijaško časopisje, ki podpira Orlandove anekstistične težnje, silovito protestira, da bi Nitti načeloval novi vladi. "Giornale d'Italia," Sonnino organ, in "Epoca" vpivjata, da Nitti vodi "zaroto proti narodnim aspiracijam Italije."

Tomasso Tittoni, Guglielmo Marconi in Vittorio Scialoja so novi mirovni delegatje, ki odidejo v Pariz.

OSEMURNI DELAVNIK V LEGISLATURI.

Springfield, Ill. — Predloga, ki določa 8-urni delavnik za ženske, je propadla. Privatnim interesom se je spopolnila njih goreča želja. Delavstvo ne bo odnehalo dokler ne bo postava, ki določa osemurni delavnik sprejeta.

Legislaturna zbornica je sprejela zakonsko predlogo, ki dovoljuje mestnemu svetu, da mesto razdeli v pasove: v pas za stanovnike in pas za tovarne. Če bo senat sprejel to predlogo in jo podpisal governor, bo mestni svet imel pravico, razdeliti mesto v tovarniške in stanovanjske okraje. Za predlogo so se najbolj interesirali zemljiščni trgovci.

MIR IN ZAKON PROTI ŠPIJONAZI.

Atlantic City, N. J. — Konvencija "Ameriške delavske federacije" je sprejela resolucijo, da so akti preklicani, ki so se smatrali za kaznjiva dejanja po zakonu proti špijonaži, ko se sklene mir.

ŠTEVILO JE NARASTLO.

Tuscaloosa, Ala. — Zdjaj so doznali, da je bilo izgubljenih osem in dvajset človeških življenj, ko se je prečlenila ladja "Mary Francis" v reki Warrior. Potapljači še zdaj iščejo dva utopljenca, ki ju še niso dobili.

VSA NEMŠKA FLOTA JE NA DNU MORJA.

Nemški admiral, zvest tradiciji, da "ne sme biti predaje," je potopil ladje.

VSIDRALIŠČE JE ZDAJ NEVARNO.

London, 23. jun. — Vprašanje, kdo je odgovoren za "samomor" nemške mornarice, je rešeno. Nemški admiral Reuter, ki je poveleval mostvu na interniranem brodogradu, je včeraj sam priznal, da je ukazal potopiti ladje, ko je prejel napačno poročilo, da je premirje končano in da se ponovi vojna. Ker je pa vedel, da mornarica mora končno priti v roke zaveznikom, je ostal zvest stari tradiciji nemških pomorščakov, da morajo iti na dno z ladjami namesto da bi se podali.

Včerajšnje poročilo admirališča, da so nekatere ladje rešene, ni bilo popolno. Vse ladje so imele vodo in potopile so se prej, predno so jih vlačilne ladje privlekle k bregu. Drednutka "Baden" je šla na dno v Swanston Bayu, kamor so jo vlekli. Niti ena nemška bojna ladja ni ostala na površju; večinoma so potopljene na plitvem taktu, da jaderniki gledajo ven iz vode. Nemci so torej dosegli dva namena: potopili so ladje in obenem so zamašili vsidrališče v Seapa Flowu, v katerem je zdaj plojba nemogoča dokler ne odstranijo potopljenih ladij toda po izjavi mnogih mornariških inženirjev je dvomljivo, če jih bodo sploh mogli dvigniti ali razstreliti.

Med streljanjem na čolne z nemškimi mornarji so Angličji ubili šest in ranili deset. Ostali Nemci so vjetniki na angleski bojni ladji "Royal Sovereign."

Politični krogi v Londonu so zdaj v skrbeh, kako se bo Anglija iznebila odgovornosti, ker je prejelo pazila na nemške ladje. Mornariški častniki pravijo, da bi se bilo potopljentje lahko preprečilo. Admirališča je pa v svojem poročilu že namignila, da odgovornost leži na onih, ki so sestavili pogoje za premirje, torej na vseh zaveznikih, ki niso določili nobene straže niti nadzorstva za kapitalirano nemško brodogradje.

"Daily Express" čestita ententni, ki se je na ta način rešila velike zadrege, kaj da bo počela z ladjami. Mornariški ekspert Arthur H. Pollen je pa vzbudil presenečenje, ko je v svojem članku v "Weekly Dispatchu" razkril fakt, da niso Angličji ves čas vojne vjeli več kot eno samo nemško bojno ladjo in še ta je bila potapljača. Nemci so se držali svojega starega pravila, da rajši ladjo potopijo, kakor da bi se podali. To so pokazali v bitkah pri Jutlandu in pri Falklandovih otokih, ko so poglani na dno ladje z mostovom in ranjenec vred, ki so bile v nevarnosti zajetja.

VOLNA PO 61 CENTOV FUNT.

Rochester, Ind. — Tukaj so trgovci plačevali volno po 61 centov. Volna je torej za 4 do 6 centov ceneja kot lani. Po tej ceni so plačevali le najboljše volno, druge vrste volno so plačevali le po 57 centov funt.

Čudno je, da tovarnarji, ki izdelujejo obleke, naznanjajo, da bodo prihodnje leto stale navadne obleke od petdeset do pet in sedemdeset dolarjev, ko pada cena surovinam. Delavske mezde niso bile povišane, da bila taka podražitev oblek upravičena. Stvar izgleda, da bodo kmalu postale postavice proti profitarstvu živa postavice tudi v mirnem času, da se spametujejo podražilci življenjskih potrebščin.

LEGISLATURA JE SPREJELA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

Topeka, Kans. — Legislatura je na izrednem zasedanju sprejela ustavni dodatek, ki daje ženskam volilno pravico. Zaključek je bil soglasen.

PODROBNOSTI O REVOLTI FRANCOZOV V SEBASVOPOLU.

Francoski admiral je obljubil, da ne bo več napadov na sovjet, toda pozneje je snedel besedo.

400 REBELNIH VOJAKOV A-RETIRANIH V ANGLIJI.

Stockholm, Švedska. — (Iz poročila I. D. Levina). Dobil sem natančne podatke o revolti francoskih pomorščakov v Sebastopolu na letošnjo velikonočno nedeljo. Posledica revolte je bila, da je francosko bojno brodogradje z zavezniškimi četami na suhem vred zapustilo rusko obrežje Črnega morja.

Na velikonočno nedeljo je 350 mornarjev zapustilo francoske drednutke v sebastopolskem pristanišču, stopilo na suho in korakalo po mestu z rdečimi zastavami med prepevanjem marseljske in s klicii "Živeli boljševiki!" Pomorščakom se je takoj pridružio veliko število ruskih delavcev in slavje je bilo veliko. Demonstrantje so pa naleteli na četo francoskih in grških vojakov, ki so pričeli streljati. Šest rebelnih pomorščakov je obležalo mrtvih in 10 ranjenih; ostali so se vkrcali nazaj na bojne ladje.

Revolta je dosegla, da sta se admiral Amette, poveljnik francoske flote in polkovnik Tissen, poveljnik francoskih čet, pričela pogajati z zastopniki sovjeta v Sebastopolu, katerim sta načelovala Dibenko in Astakov. Admiral Amette je izjavil, da so zavezniki pripravljani izprazniti Sebastopol in vse črnomorsko obrežje pod pogojem, da Sebastopol ne sme biti oporišče za submarinke. Dalje je izjavil Amette, da je francoska vlada voljna odpoklicati vse svoje čete z meje sovjetske republike čim prejne zagotovila, da sovjetska vlada ne bo vodila ofenzive proti ententi, da bo zavezniki državljanom v Rusiji zajamčena osebna svoboda in da sovjetska vlada odpravi teroristično taktiko napram svojim političnim nasprotnikom.

"Naš namen ni, da bi se vmešavali v notranje zadeve Rusije," je dejal admiral. "Zdjaj vidimo, da vse ljudstvo podpira sovjetsko republiko."

Nadalje je obljubil admiral, da zavezniki ne bodo več pomagali ruskim protirevolucionarnim četam in podpisal je obvezo sovjetkim delegatom, da niti ena zavezniška bojna ladja ne priplove več v sebastopolsko luko. Končno je Amette izjavil pred svojim odhodom: "Francosko ljudstvo je sito vojne in jo hoče končati."

Zavezniki pa niso ostali pri obljubah admirala Ametteja. Kakor hitro so odšli Francozi, so se pojavile na Črnem morju britiške bojne ladje, ki so blokirale vse rusko obrežje. Britiškemu brodogradju, med katerim je tudi največja drednutka "Queen Elizabeth", so se kmalu pridružile francoske in rumunske ladje, ki zdaj križarjajo po Črnem morju in ustavijo vsako trgovsko ladjo. Celo parniki, ki vozijo jabolka in ribe s Krima v Odeso, so ustavljeni in blago je zaplenjeno.

London, 23. jun. — Angleške čete v taborišču Sutton v Surrey, ki so že deset dni v stanju revolte, so včeraj organizirale svoj odbor, ki je izjavil, da vojaki ne bodo več salutarili častnikom. Kmalu potem sta prišla v taborišče dva bataljona drugega vojaštva s strojnimi. Retiranih je bilo 400 rebelnih vojakov, med katerimi so tudi odborniki, dočim je bilo 1800 drugih mož poslanih v taborišča v Doverju in Canterburyju. Vzrok revolte je, ker vojaki nočejo iti v Francijo.

Montreal, Can. — Delavci, ki delajo v delavnicah na železnih, so odgovorili stavko, pri kateri bi bilo prizadetih štirideset tisoč delavcev.

TAKTIKA BRZOJAVNIH DRUŽB.

Z lažnjivimi vestmi o stavki hočejo prepričati svet, da je brzojavna služba normalna.

USLUŽBENCI ZAHTEVAJO PRIZNANJE ORGANIZACIJE.

Chicago, Ill. — Strokovna organizacija brzojavnih uslužbencev je podala izjavo, da brzojavne družbe prihajajo z lažnjivimi izjavami o stavki v javnost. Najprvo so družbe farbale javnost, da brzojavni uslužbenec zapuščajajo svojo strokovno organizacijo. Po teh vesteh so lagale, da ni noben uslužbenec zahteval. Takoj zatem so pa družbe storile vsakovrstne obljube štrajkarjem, da se vrnejo na delo.

Družbe izjavljajo, da je brzojavna služba normalna. Na to trditev odgovarja strokovna organizacija brzojavnih uslužbencev, da je bila odpovedana brzojavka za poizkušnjo iz nekega mesta v Oklahomi dne 17. junija, ki še ni dospela na adresu v Chicago do 20. junija. Pošiljatelj brzojavke je plačal 97c za brzojavko in ima potrdilo, da je oddal brzojavko.

Organizacija izjavlja, da bo stavka trajala, dokler ne bodo priznane pravice, do katerih je po izjavi predsednika Wilsona upravičen vsak delavec. Z drugimi besedami to pomeni, da brzojavni uslužbenec zahtevajo priznanje strokovne organizacije.

Slišijo se glasovi, da odpotuje odbor, sestavljen iz članov "Ameriške delavske federacije" v Washington, da vpliva na poštarja Burliesona, da prizna zahtevo brzojavnih uslužbencev.

Družbe kljub izjavi odbornikov strokovne organizacije izjavljajo, da se brzojavna služba vrši normalno. Kaj razume družba pod besedama "normalna služba," je seveda velika uganka, ki jo lahko reši le družba.

Vsakemu človeku z normalno pametjo je znano, da služba ne more biti normalna, če so zastavka'i brzojavni uslužbenec.

ZDRAVNIKI O TUBERKULOZI.

Atlantic City, Pa. — Na konvenciji "Ameriške družbe proti tuberkulozi" so zdravniki razpravljali o sredstvih, s katerimi bi se dalo najuspešneje nastopiti proti jetiki, ki je poznana tudi pod imenom proletarska bolezen, ker so večinoma samo delavci žrtve te bolezni.

John A. Lapp iz Chicaga je dejal: "Ta veliki problem ne bo rešen med delavci, dokler ne bo uvedeno zavarovanje proti boleznim. Delavci ne morejo prenehati z delom za toliko časa, da se popolnoma ozdravijo, ker imajo le za nekaj dni ali tednov za svoje potrebe. Radi tega je treba storiti nekaj, da delavci dobe sredstva, ki so potrebna za življenje, kadar so bolni."

Vsi, ki v resnici poznajo razmere, v katerih žive delavci, so pritrtili Lappu in priznali potrebo zavarovanja proti boleznim. Za zavarovanje proti boleznim govorijo sto tehničnih razlogov, medtem ko so razlogi, ki jih navajajo nasprotniki zavarovanja, le navidežni.

DELAVČEVA USODA.

Valparaiso, Ind. — 50-letni Wilhelm Halstein je pomagal pri makniti težko jekleno blagajno na pošti. Ponesreči je padla blagajna na njav in ga zmečkala, da je obležal mrtav na mestu.

KOMPANIJA JE PROSTOVOLJNO POVIŠALA MEZDO.

Argo, Ill. — Corn Products Refining kompanija je prostovoljno povišala mezdo svojim delavcem za pet centav na uro. Navadni težaki, ki delajo za družbo, prejmejo sedaj po petdeset centov na uro.

NESREČE ZAHTEVAJO VEČ ŽRTEV KOT VOJNA.

Po izjavi rudniških inženirjev so nesreče zahtevale štirikrat toliko žrtev kot vojna v istem času.

TUKAJ JE PRAVO POLJE ZA PACIFISTE.

Duluth, Minn. — Rudniški inženirji iz Wisconsin, Michiganu in Minnesota so obdržavali konferenco, na kateri so postavili frazo "Safety first" v pravo luč. P. E. Morris, tajnik varstvenege sveta, je dejal, da je bilo v devetnajstih mesecih ubitih 56,000 ameriških vojakov na evropskem bojišču. V tem času je pa bilo v Združenih državah ubitih 226,000 mož, ženskih in otrok. Pobrle se jih nesreče. Vsako leto je po nesreči ubitih šestnajst otrok izmed sto v Združenih državah, ki še ni so spolnili desetega leta.

Kajne, to so strašne številke? Ko so vstopile Združene države v vojno, so nekateri pacifisti jokali, kako strašne žrtve bodo na človeških življenjih, da pridobe ljudstvo na pacifizem. Pametni ljudje so pa takrat rekli pacifistom, da ravno tisti ljudje objokavajo najbolj vojne žrtve, ni niso nikdar z mezinem ganili, da se zniža število nezgod, ki zahtevajo več žrtev kot pa vojna.

Vojna je končana, koliko pacifistov je pa zdaj dvignilo svoj glas za omejitve nesreč?

KRATKE VESTI IZ WASHINGTONA.

Washington, D. C. — Prav malo ameriških vojakov ostane štiri mesece po podpisane premirju na mehiški meji. To je varok, da je vojni tajnik Baker izdal poziv za 26,450 prostovoljcev, da nadomestijo vojake na mehiški meji. Sedaj je na meji nekaj nad dvajset tisoč mož. Izvršujoči državni tajnik Polk je izjavil, da je nesmiselno, če kdo trdi, da bo Velika Britanija v ligi narodov prevzela mandat za Mehiko, ker je tako dejanje v protjslovju z Monroevo doktrino.

Senator Sherman iz Illinois je spravlil v zvež z ligo narodov tudi versko vprašanje. Senator je dejal, da bodo v predlagani ligi imeli katoliški narodi večino nad protestantskimi narodi, da pride lahko čas, ko bo imel rimski papež glayno besedo v ligi.

Justični tajnik Palmer se je zagovarjal pred senatnim justičnim odsekom na obtožbo, da je kot varuh tujezemskega imetka prodal imetek nemške tvrdke Bosh Magneto kompanije za \$4,150,000, da si je bil vreden po govoricah \$16,000,000.

Združene države posodijo po sporazumu med predsednikom Wilsonom in Lody Geedsem, ministrskim predsednikom Velike Britanije, pet milijonov dolarjev preksibirski železnici. Francija in Japonska sta tudi pristali na ta sporazum. To dejstvo je skupina republikanskih kongresnikov izrabila za najhno debato, ki je bila precej vroča.

ŽELEZNIŠKI BRZOJAVNI URADNIKI ZAHTEVAJO SKRAJŠANJE DELAVNIKA.

Chicago, Ill. — Železniški obratni in brzojavni uradniki obdržavajo svojo konvencijo. J. C. Larsen, predsednik organizacije, je izjavil, da uradniki delajo po dvanajst ur na dan in prav malo je tako srečnih, da so en dan prosti v tednu. Konvencija je sprejela resolucijo, v kateri zahteva osem ur dela na dan in šest dni v tednu.

VREME.

Chicago in okolice: V torek v splošnem jasno in vroče. Lahki južni in južnozahodni vetrovi. Solnčni izhod ob 5.15, zahod ob 8.29.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Junija 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovito je pravilno, da se vam ne ustavi list.

PARLAMENTARNE MANJŠINE.

Volitve v francoski parlament se bodo odzdale vršile po novi volilni reformi, ki je bila sprejeta po več letni agitaciji. Po starem volilnem redu je volilec oddal svoj glas za kandidata, po volilni reformi bo glasoval v svojem departmentu za vse kandidate svoje stranke. Izid glasovanja se bo določil po principu proporcionalnega zastopstva. Ožje volitve odpadejo popolnoma.

Število glasov, ki jih prejme vsaka stranka, bo odločilo, do koliko zastopnikov v parlamentu je opravičena. Če bo ostal kakšen sedež prazen, tedaj je do njega opravičena stranka, ki je prejela največ glasov. Vsaka stranka, ki bo prejela toliko glasov, da bodo njeni glasovi upoštevani, bo upravičena najmanj do enega poslanca. Na ta način pridejo tudi manjšine do zastopstva v parlamentu.

Po Evropi povsod agitirajo za proporcionalno volilno pravico, ker garantira tudi manjšinam zastopstvo v postavodajni zbornici. Celo na Angleškem so nezadovoljni s starim volilnim redom in zahtevajo proporcionalno volilno pravico, ker se po starem volilnem redu lahko dogodi, da manjšina ni zastopana v postavodajnem zboru, dasiravno je lahko skoraj tako močna kot večina. V kajzerjevi Nemčiji so pred izbruhom svetovne vojne dobili socialisti okoli štiri milijone glasov, v državnem zboru so pa imeli le okoli sto poslancev. Bili so najmočnejša stranka v Nemčiji, njih zastopstvo je pa bilo v primeri z oddanimi glasovi zelo majhno. Manjšinske stranke so včasih prejele veliko število glasov, v parlamentu pa niso imele niti enega zastopnika. Po proporcionalnem volilnem redu bodo v parlamentih imele večinske stranke res večino, manjšinske stranke pa svoje zastopnike. To je vzrok, da povsod v Evropi zahtevajo proporcionalno volilno pravico.

Francoski parlament bo po novih volitvah dobil popolnoma novo lice, kajti dogodi se lahko, da bodo tisti v manjšini, ki so sedaj v večini.

Narobe svet. — Če delavci, ki zaslužijo na leto od \$1,200 do \$1,600, zahtevajo povišanje mezde, tedaj jim časopisje, ki zagovarja privatne interese, očita, da so poželjivi nezadovoljneži, ki hočejo s svojimi pretiranimi zahtevami bankrotirati industrijo. Če devetnajst let stara dekle pripoveduje pred sodiščem v New Yorku, da v današnji draginji ne more izhajati s petnajst tisoč dolarji na leto, tedaj to časopisje molči, ki delavcem, družinskim očetom, očita ob času stavke poželjivost. Ali ni to narobe svet?

Prav nič se ne vznemirjajo... — Ko so se peljali rudarji v rudnik pri Wilkesbarru, je eksplodiralo okoli tri sto funtov črnega smodnika. Tri in osemdeset rudarjev je bilo ubitih in okoli petdeset rudarjev je pa zadobilo hude opekline. Nesreča se je dogodila, ker je dovodnik električne sile prišel v dotik s posodo iz kovine, v kateri je bil smodnik. Tri in osemdeset vrlih in koristnih mož za človeško družbo je prelilo svojo kri.

In kaj se je zgodilo? Časopisje, ki zagovarja privatne interese, ni postalo prav nič histerično.

Preiskava bo. Za temi besedami so postavili piko in zanje je bilo rešeno vprašanje, na kakšen način je nastala nesreča in kdo je krivec.

Noben spomenik ne bo naznanjal, kje so izdihili ti junaki dela, ki so vsaki dan tvegali svoje življenje, da preskrbe človeško družbo s premogom, brez katerega je moderna industrija mrtva reč.

Moderni hotel? — Pri American Car and Foundry kompaniji so zastavkali strojniki in drugi delavci. Kompanija je seveda prosila za sodnijsko prepoved pri sodniku Sullivanu in jo dobila.

Sodnijska prepoved pa ni privabila delavcev v tovarno, ampak delavci so se držali proč od tovarne. Kompanija je z velikim trudom najela nekaj stavkokazev, katerim je postavila kar v tovarni postelje, da jim ni bilo treba hoditi domov. Zdravstveni predpisi pa prepovedujejo hotele v tovarnah in tako je bila kompanija primorana opustiti svoj hotel za stavkokaze.

DOPISI.

Cleveland, O. — Ne morem drugače, kot da se najprisrčneje zahvalim članicam društva "Naredne Slovenke" za vse izkazane mi dobrote v času moje bolezni, katera je takorekoč popolnoma uničila naš dom. Bili smo bolni vsi dolgo časa in radi tega so poslali vsi prihranki. Sama sem vsela tri mesece med življenjem in smrtjo in sedaj se je razvila bolezen v sušico. To so posledice influence. In dosti jih še bolega za to boleznijo, katera je posledica španske influence. Srečen med srečnimi je oni, kateri ni okusil te bolezni.

Iskala sem pomoči pri raznih zdravnikih, toda vsakdo mi je drugače svetoval, vsakdo mi dajal drugačna zdravila. Končno sem dala preiskati kri bakteriološko in po preiskavi so mi povedali, da boleham za tuberkulozo ali jetiko.

Svetujem vsakemu rojaku, da da preiskati svoje izmečke, kdor pluje gnoj in zdravnik mu bodo povedali, za kakšno boleznijo bolega in se bo vedel zdraviti.

Za jetiko ni drugih zdravil, kot svež in čisti zrak, dobra hrana in počitek.

Frances Penko.

S pota. — Pred kakim dobrim mesecem je še sneg padal v tukajšnjih krajih in sedaj pa že pridni kosci kosijo travo, katera je po nekaterih krajih jako lepa in visoka. Splošno letina kaže jako dobro.

V Hibbing in okolici je veliko slovenskih farmerjev, kateri jako dobro napredujejo. Posebno dobro napreduje rojak Stukelj, katerega se lahko imenuje "krompirjevega kralja," kajti on vedno dobi prvo nagrado na krompirjevi razstavi, ker pridelja najlepší krompir.

Pred nekaj leti so se razprostirali v tukajšnji okolici prostrani gozdovi in sedaj so pa lepe in rodovitne farme. Tukaj vsi pridelki obrodijo jako hitro.

Tukajšnji farmerji imajo tudi svoje farmerske organizacije in jugoslovanski imajo svojo združnico "Balkan." Udeležil sem se tudi njihove seje, za katere so jako zanimajo.

Slovenski mladeniči-vojaki so še vedno vračajo domov iz armade in domačini jim vedno prirejajo pri povratku zabavne večere. 21. junija so prirčili domačo veselico pri Omeržlovihi in Hibbingu, katerega so se udeležili vsi znanci in prijatelji. Zabava se je vršila kar na prostem, kjer se je razvila prava domača in neprisljuna zabava. Moje iskrene čestitke rojaku, kateri se je srečno vrnil po 18-mesečni vojaški službi v Franciji in Nemčiji domov k svojim dragim.

Matija Pogorelec.

BOJ MED LEVIM IN DESNIM
KRILOM V SOCIALIZISTIČNI STRANI.

(Iz tiskovnega urada A. S. S.)

Gotovi elementi v socialistični stranki delujejo na to, da bi se vršilo splošno glasovanje o zadevi glede suspendacije gotovih klubov iz socialistične stranke in preklic njih poslovnice, katera zadeva bi glasom sklepa zadržje izredne seje izvrševalnega odbora socialistične stranke prišla na dnevni red in izredni konvenciji, katera se vrši 30. avgusta. Ti elementi imajo dovolj denarja, da razposiljajo dolge brzojavke po celi državi in zahtevajo, da naj se klubi združijo in da naj zahtevajo od izvrševalnega odbora socialistične stranke, da da celo zadevo na splošno glasovanje in da naj posamezni člani odločijo ali se je suspenzija in preklic poslovnice izvršila rednim putem ali ne.

Lokalna organizacija socialistične stranke v Clevelandu je pričela s tem delovanjem in je predlagala že dve resoluciji. Ta organizacija poroča, da podpira to resolucijo 821 članov.

Toda vprašanje je, ali je kateri teh članov imel kako evidenco, in vzroke, radi katerih so bili omenjeni klubi suspendirani iz socialistične stranke? Ali imajo kakle dokaze o volilnih sleparijah, katero očitajo? Prav nobenih. Splošno glasovanje članov ne more določiti ali je bilo dovolj dokazov za suspenzijo ali ne. Levo krilo to dobro ve in vsak razumen

človek to ve. In sedaj zahteva levo krilo, da naj gre vsa stvar na splošno glasovanje še predno konvencija dobi vpogled v celo zadevo in še predno se delegati na ti konvenciji prepričajo o celi zadevi in dobijo vpogled v vse dokaze, kateri so bili predloženi izvrševalnemu odboru socialistične stranke, vsled katerih so bili klubi v državi Michigan suspendirani iz stranke. In ti delegati bodo prišli iz vseh okrajev v Združenih državah.

Ako bi se vršilo splošno glasovanje in naj bi to glasovanje izpadlo kakor že hoče, bi ne bilo odločilno, kajti člani bi ne vedli, ali so bili dokazi zadostni, da se je kaznovalo omenjene klube in bi tudi ne mogli trditi, da je izvrševalni odbor kršil pravila in ustavo stranke. Zato se levo krilo ne briga in ga nič ne skrbi in to toliko časa, dokler člani nimajo popolnega vpogleda v celo zadevo. In to bodo dobili na prihodnji konvenciji. Radi tega naj levo krilo počaka do konvencije in naj umakne svoje predloge, ker je neumestno iz gori navedenih razlogov.

Na nekem zborovanju kmalu v pričetku letošnjega leta se je levo krilo jako zanimalo za odredbe glede kršenja pravil in ustave stranke in se je pridružilo ostalim članom ter so izdali odredbo da naj izda izvrševalni odbor svari na vse člane, da naj ne pristopijo k neki drugi politični stranki ali organizaciji. Ti so se nam pridružili in so podpirali izjavo, da je proti ustavi, ako člani indorsirajo platformo kakke druge politične organizacije. To svari delo izjemo edino le za "Labor Party". In sedaj ravno ta krilo, katero je prej glasovalo za ono izjavo, sililo in priporočalo članom socialistične stranke, da naj se pridružijo drugi politični organizaciji, katera krši ustavo stranke. Kako se to strinja z izjavo, katero so sami podpisali in glasovali zanjo, v kateri se glasi da je pridruženje članov stranke v odločenem nasprotju z ustavo socialistične stranke in ti sedaj pravijo, da je v soglasju?

Kakoršno koli stališče zavzema levo krilo v ti situaciji, na stvari ne izpremeni ničesar in je vedno v konfliktu s socialistično stranko. Nesmiselno je sedaj rabiti denar in ga trošiti za pošiljanje brzojavk vsem klubom po državo, da naj se vrši splošno glasovanje ker je konvencija pred dvirni, na kateri se bo vsa stvar uredila, kakor bodo zahtevali delegati.

Klubi, kateri ne marajo privedi stranko tako daleč, da bi si sama konstituirala diktatorstvo proletarijata, diktatorstvo, katero bi ne bilo izbrano od članstva in katero zavzre vse pravice članov in katero bo diktiralo članom, da morajo priznati to diktatorstvo, naj zavrejo pozive za splošno glasovanje.

Nato naj gredo na delo in naj pošljejo svoje najboljše delegate, katerim je v resnici mar do brobit delavstva in stranke, za izredno konvencijo, katera se vrši 30. avgusta t. l. Ti bodo potem poročali natanko o celi zadevi, katera je sedaj vzdignila toliko prahu med članstvom. Edino na ta način se bo rešila cela zadeva v popolno zadovoljstvo članstva stranke in tudi pravico, česar se ravno levo krilo boji in noče.

MEŠČANSKI STRANKI SE
PRIPRAVLJATA ŽE ZA
PRIHODNJO VOLILNO KAMPANJO.

Washington, D. C. — Obe meščanski stranki — republikanska in demokratična — se že pripravljata za prihodnjo predsedniško volilno kampanjo. Voditelji obeh strank še niso na jasnem, kateri problemi, domači ali tujezemski, naj igrajo največjo vlogo v prihodnjem volilnem boju. Kdor bi hotel odgovoriti na to vprašanje sedaj, bi odgovoril prezgodaj. Ali znamenja kljub temu govore, da se demokratje hočejo izogniti domačim problemom. Republikanci niso seveda nič boljši; to vidimo, da se ves boj že sedaj suče okoli lige narodov in njene ustave.

Obe stranki se zdaj ogibljeta domačih vprašanj in upata, da se razpravami o zunanji politiki odvratna pozornost od domačih vprašanj, ki čakajo na rešitev. Domača vprašanja, ki jih spravljajo republikanci na dnevni red, nimajo stika z gospodarskimi vprašanji, kajti tudi ta stranka pričakuje, da finančni magnet

človek to ve. In sedaj zahteva levo krilo, da naj gre vsa stvar na splošno glasovanje še predno konvencija dobi vpogled v celo zadevo in še predno se delegati na ti konvenciji prepričajo o celi zadevi in dobijo vpogled v vse dokaze, kateri so bili predloženi izvrševalnemu odboru socialistične stranke, vsled katerih so bili klubi v državi Michigan suspendirani iz stranke. In ti delegati bodo prišli iz vseh okrajev v Združenih državah.

Ako bi se vršilo splošno glasovanje in naj bi to glasovanje izpadlo kakor že hoče, bi ne bilo odločilno, kajti člani bi ne vedli, ali so bili dokazi zadostni, da se je kaznovalo omenjene klube in bi tudi ne mogli trditi, da je izvrševalni odbor kršil pravila in ustavo stranke. Zato se levo krilo ne briga in ga nič ne skrbi in to toliko časa, dokler člani nimajo popolnega vpogleda v celo zadevo. In to bodo dobili na prihodnji konvenciji. Radi tega naj levo krilo počaka do konvencije in naj umakne svoje predloge, ker je neumestno iz gori navedenih razlogov.

MISTERIJOZNI UMOR.

Chicago, Ill. — Policija je zopet pred misterijozno uganko, ki jo ne bo tako lahko razvozljala. V City Hall Square hotelu so našli mrtvo žensko, o kateri sodi policija, da je bila umorjena. Mož, ki jo je zvečer spremil v hotel in se registriral kot njen soprog, je izginil ponoči.

V sobi so našli dnevnik, zapiske v okrajšani obliki, ki jih ne more nihče drugi pojasniti, kot mrtva žena, ali pa osebe, ki jih imenuje žena v svojih zapiskih.

Policija je dognala, da je mrtva žena bogata vdova Anna Poocek, ki je nekoč bivala v Cantonu, O. Spoznal jo je njen sin, ki stanuje v Chicago.

Policija je vprašala sina, če sodi, da je bila njegova mati umorjena. Sin je dejal, da ne verjame, da se je kaj takega izvršilo. Neki detektiv ga je vprašal, če sodi, da je izvršila samomor. Odgovoril je, da je o tem vprašanju tako nezajesen kot policija.

Policija se trudi, da razvozlja vprašanje, zakaj je izginil mož, ki jo je spremil v hotel. Na njenem telesu se poznajo odtisi človeških prstov, ali po izjavi zdravnikov govore ti odtisi, da ni bila umorjena.

DRAMA NA FARMI.

Monticello, Ind. — 35-letni farmer Leniel O. Potts, je ponoči ustrelil svoja sina v starosti 9 do 11 let, nakar je ustrelil še sebe.

Potts je bil drugič oženjen in njegovo soprogo so zbudili strelji, ki je pričela kličati na pomoč, ko je videla, kaj se je zgodilo. Preden so prišli bližnji sosedje, so bili vsi trije mrtvi.

Njegova soproga pravi, da se farmer že dalj časa ni dobro počutil, poleg so ga mučile še gospodarske skrbi.

ŠTRAJKAJOČI DELAVCI
OB-
SOJENI V ZAPOR.

Chicago, Ill. — Sodnik Dnenis E. Sullivan je obsodil dva in trideset organiziranih izdelovalcev smodk v zapor in na denarno globo, ker so bili na stavkovni straži pred tovarno American Cigar kompanije. Sodnik Sullivan je izdal sodnijsko prepoved, v kateri je štrajkajočim delavcem prepovedal razpostaviti stavkovne straže.

V krogih strokovnega organiziranega delavstva govore odprto, da so take obsodbe največ krive, da narašča nezadovoljnost med delavci. Ustava jim daje pravico do zborovanja, sploh popolno koalicijsko svobodo, katero jim pa sodnik vzame s sodnijsko prepovedjo, ker jim ne dovoli pohajati v bližini tovarne po ulicah, ki so splošno ljudska lastnina. Če delavci prelomi sodnijsko prepoved, je v nevarnosti, da ga ravno tisti sodnik obsodi v zapor ali denarno globo, ki je izdal sodnijsko prepoved. Tako ravnanje sproja mnenju voditeljev strokovno organiziranega delavstva povzroča nezadovoljnost med delavci,

ker vidijo, da je sodnik na strani njihovih nasprotnikov. Vsled tega vsi delavski voditelji menjajo, sprejmejo legislature postavne prepovedujoče sodnikom izdane sodnijske prepovedi proti štrajkajočim delavcem.

"Ameriška delavska federacija" v državi Illinois je je trala, da legislature sprejme postavne, toda podjetniki so peli vse svoje moči, da je bila klonjena. Zakaj se je to zgodilo pa govore sodnijske prepovedi jih izdaja sodnik Sullivan. Šraj vsaki teden je izdana po sodnijska prepoved proti štrajkajočim delavcem. "Ameriška delavska federacija" v Illinoisu bo odnehala, dokler ne bo jeta taka postava, ki prepoveduje izdajanje sodnijskih prepovedi proti štrajkajočim delavcem.

ŽRTEV NAVIHANIH
PARJEV.

Milwaukee, Wis. — Alfred Lohman iz Wheatlanda, Ia., je stal žrtev navihanev, ki so ga ubrali za deset tisoč dolarjev. Parija se je izvršila prav na staven način. Lohman se je s štirimi sleparji radi zemljiš kupčije. Dogovorili so se, da Lohman vloži deset tisoč dolarjev, "polkovnik Bradley" dvajset tisoč dolarjev.

Ko je bil denar odštet, je par Conway potegnil iz svojega žepa za dvajset tisoč bankovki so pa bili v resnici vredni nekaj sto dolarjev. Lohman je ročil Conwayju svojih deset dolarjev, nakar je Conway protij durim. Lohman ga je v šal, kam gre. Conway je pa ogoril, da gre sklepati kupčijo. Prišel je do vrat in bil je za Komaj je bil zunaj vrat, je pleteci, Lohmana so pa prijeli wayjevi tovarši in ga držali, ni mogel za njim.

SCHWEPPEJEVA AFERA
KLJUČENA.

Chicago, Ill. — Schweppejeva afera je zdaj zaključena, ke prišla mrs. Helen Killian na dišče, ki je obtožila Schweppe da jo je napadel, ko mu je prsila brisače v njegovo hotelsko sobo.

Killianovo je zastopala nje sestra, omožena J. P. Jensen je izpovedala, da je njena sestra hudo zbolela in da je postala v skrbi somnambulistična.

Robert W. Daniels, names državnega pravdnika, je za val, da se zaslišanje preloži, nik George B. Holmés je pa v zaslišanje s sodnijskega kolegija, češ, da ni tožitelja.

MAJHEN VZROK;
VELIKO
UČINEK.

Galena, Ill. — Frank Wille Karl A. Fitch sta se nad leto prepirala radi vrat, ki so v v klet, končno je pa ta p končal z umorom. Klet je bila obema družinama in prepričletki je prišel pred enim leko ko je Fitch očital Willeyju pušča vrata vedno odprta. W je potožil svojo bol policiji so mu svetovali, naj svojo vico vrat zabije. Willey je gal. Nastal je mir, ki je trajal kler ni Willey zopet tdril. Prišel je navaden prepir, ki po izpovedi mrs. Armbruster povzročil, da je Fitch udaril leyja, ki je tekel hitro po skres in oddal štiri strele na eha, da je obležal mrtve na

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Vojaški dopusti za poljedelga dela. — Vojno ministrstvo izdalo odredbo, da posamezni polkovni poveljniki lahko iz kratke dopuste za one vojlate potrebujejo stariši ali ne pri poljskem delu. Ti dopusti se določijo za dobo 14 dni in ga be sinovi poljedelcev, obrtniki in tudi kmetski delavci, kateri prej služili pri kmetih in ali si zanje prejšnji njihov godar.

Pregledovanje vojaško-obrtnih v Jugoslaviji. — Po poljih, katera prinašajo staroizraelisti, je vojno ministrstvo Belgradu izdalo naredbo, da vsi pregledovanje vseh vojevkeznih moči in mladeničev nika 1896.—7 in 8. Glasom te redbe so potrjeni vojaški naboru vsi možki v starosti let in kateri so bili dosedaj oščeni vojaške službe ko nespo-

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Zavarovalne družbe v Jugoslaviji. — O tem poročila "Jugoslavanski Ekonomista" obširneje v članku "Osjeđavajuća društva u Jugoslaviji" ter pozivlja vlado, da naj stori potrebne korake, da bodo domače zavarovalne družbe dobile vse potrebne koncesije in naj pomaga, da se bodo ista razvila ter lahko konkurirala z inozemskimi zavarovalnimi družbami, katere so se v prejšnji dualistični avstrijski državi tako razpredla.

V tem članku pojasnjuje, da so inozemske zavarovalne družbe, posebno ameriške n. pr. New York Life Insurance Co., Equitable, Mutual Life Insurance, dobro vspevale, ker so uživale vse privilegije, dočim so domače zavarovalne družbe, kot n. pr. Croatia in Slavija komaj obstojale. Poleg ameriških so tudi dobro delale promet razne angleške, italijanske, francoske in še celo madžarske, katere so imele svoje podružnice v vseh krajih sedanje Jugoslavije.

Ker se pokojna Avstrija ni hotela ali mogla brigati za notranje svoje zahteve je vse to prepuščala Ogrski, katera je pa veliko raje trpela tuji kapital posebno še v jugoslovanskih krajih, kot da bi pospeševala domačega. Radi tega smo bili Jugoslovani ne samo politični sužnji ampak tudi v gospodarskem oziru:

Sedaj ko smo se otrsli politične hegemonije in se osvobodili ter združili v eno državo, Slovenec, Hrvatov in Srbov, treba je, da se osvobodimo tudi gospodarsko. Otrsteti se moramo tudi ekonomske hegemonije in le ako to izvršimo, bomo lahko rekli, da smo popolnoma svobodni in sami svoji gospodarji. Ekonomska sužnost ni nič boljša kot je politična, kajti obe sta tesno zvezani druga z drugo. Po gospodarski sužnosti sledi kmalo tudi politična in radi tega moramo biti zelo previdni pri vseh podelitvah ekonomskih koncesij inozemcem.

Narediti se morajo v tem oziru strogi zakoni z ozirom na podelitev raznih koncesij inozemskim družbam in delati je treba da se popolnoma odpravijo vse tuje zavarovalne družbe, domačim je pa treba toliko in take koncesije, da lahko uspešno konkurirajo z tujimi. V prvi vrsti je pa treba odvzeti vse koncesije nemškimi madžarskim in alo mogoče tudi italijanskim zavarovalnim družbam, da iste popolnoma prenehajo s svojim poslovanjem v jugoslovanskih pokrajinah.

Te zavarovalne družbe pa morajo naravno odstopiti vse svoje zavarovalnine domačim tvrdkam. Ako te zavarovalne premije ne bodo zadostovale pokritje zavarovalnine, ko bi se združile s češkoslovaško zavarovalno družbo in eventualno tudi s poljsko, naj priškočijo na pomoč naši veliki debarni zavodi in naj posodijo potrebno vsoto denarja.

Gotovo je, da se moramo emancipirati v vseh ozirih in ne samo v enem. Le na ta način bomo prišli do blagostanja in naša nova država bo lahko proevitalna. Kolikor časa bomo pa ekonomski sužnji tujih in še posebno sovražnih narodov, se ne bomo mogli imenovati svobodni.

Razlastitev posestva grofa Thurn-Taxisa. — Sisak, 12. maj. Glasom agrarne reforme je vlada razlastila velepostva grofa Thurn-Taxisa ter razdelila posestvo med kmete, kateri niso imeli dovolj polja za svoje potrebe. Razdelili so 199 oralov polja in 193 oralov travnikov ter dali v najem do 15. novembra t. l. Najemnina je za polje 49 kron 20 vin za oral, od travnikov pa 35 kron in 20 vin za oral.

Prispejdelo ministrstvo je pričelo glasom te agrarne reforme uradovati v vseh občinah in to razdelilo ter razlastilo vsa velepostva, katera lastujejo nemški grofi in člani prejšnje avstrijske vladajoče rodbine, med ubožnejše kmete.

Novo lokomotive za Jugoslavijo. — Belgrad, 15. maja. — Železniška direkcija za Jugoslavijo je stopila v dogovor z ameriški tovarnami za lokomotive in železniške vozove za dobavne lokomotive in vozove, za normalne in ozkotirne proge. Kakor se čuje, bodo kmalo sklenjena pogodba.

Razno.

KONEC VOJNEGA STANJA V WINNIPEGU.

Vojaki so odšli in v mestu je mir — Štrajk na največji cestni cestni železnici v Ameriki.

Winnipeg, Man., 23. jun. — Vojno stanje v Winnipegu je trajalo samo dvanajst ur. Vojaske čete so odšle in danes je mir. Posebni konštablerji (bivši vojaki) so zopet prevzeli policijsko delo v mestu. Promet na ulicah se polagoma odpira, izvozni vozovi polične železnice, ki so včeraj prenehali voziti.

Župan Gray je obdolžil štrajkarje, da so oni oddali prve strele pri sobotnih izgrelih, medtem ko izjavljajo delavci, da so prve krogle prifrčale iz pušk zveznih policistov na konjih.

Eden štrajkar je bil ubit na mestu, trije so smrtonovarno ranjeni, 14 oseb je obstrleženih in 60 je drugače telesno poškodovanih.

Boston, Mass. — Uslužbeni na cestni progi Eastern Massachusetts Railways Co., ki je najdaljša v Združenih državah, so zaštrajkali in na tisoč delavcev, ki so vpsoljeni v mnogih tovarnah ob železnici, so morali v ponedeljek zjutraj iti peš na delo.

SOVJETSKA PLAČILNA LESTVICA.

Stockholm. — (Iz poročila I. D. Levina). Centralni izvrševalni odbor sovjetske vlade v Rusiji je 1. marca t. l. sprejel plačilno lestvico za razne vladne uslužbenec in specialiste. Lestvica, ki seveda ni stalna niti popolna, doluča 3000 rubljev maksimalne in 600 rubljev minimalne mesečne plače. (Rubelj je 50c ameriške vrednosti). Lestvica deli delavce v 27 kategorij in za vsako kategorijo je določena posebna plača. Tukaj pa niso všteti višji znanstveni, tehniški, trgovski, zdravniški in administrativni uradniki, za katere velja posebna lestvica.

Mesečne plače omenjenih 27 kategorij so:

Vajenci v prvih šestih mesecih 370 rubljev. Vajenci drugih šest mesecev 480 rubljev. Vajenci po enem letu 600 rubljev. Vajenci po poldrugem letu 660 rubljev.

Deški sli, pomočniki in navadni delavci, ki ne opravljajo težkega dela, 600 rubljev.

Kurirji, fotografski pomočniki itd. 600 rubljev.

Mladi pisarji, izučeni kurirji, telefonski operatorji s 100 številkami itd. 720 rubljev.

Hišniki, telefonski operatorji s 150 številkami itd. 770 rubljev.

Nočni čuvaji, telefonski operatorji z več kot 150 številkami, čuvaji v poboljševalnicah itd. 810 rubljev.

Tehničarji v laboratorijih, klerki v pisarnah, tipisti itd. 850 rubljev.

Višji klerki, žurnalisti itd. 890 rubljev.

Tipisti (strojepisec) prvega razreda, arhivarji, blagajniki v manjših zavodih itd. 920 rubljev.

Nakupovalci, hišni nadzorniki, korespondentje itd. 950 rubljev.

Pomožni knjižničarji, prodajalci, strojepisec tujih jezikov itd. 990 rubljev.

Upravniki delavnice z manj kot 20 delavci, pomožni upravitelji delavnice z 20. do 40. delavci itd. 1020 rubljev.

Risarji, koncipijenti, statisti, inšpektorji v večjih zavodih itd. 1050 rubljev.

Kolektorji, knjigovodje, steno-grafi itd. 1100 rubljev.

Nadzorniki večjih podjetij, knjižničarji, šolski nadzorniki, blagajniki prvega razreda itd. 1160 rubljev.

Steno-grafi pri sodiščih, korespondentje pri večjih podjetjih itd. 1220 rubljev.

Pomožni pravdniki 1290 rubljev.

Izkušeni inženirji 1360 rubljev. Nadzorniki prodajalnic in višji tajniki 1430 rubljev.

Višji kontrolerji in pravdniki 1510 rubljev.

Pomožni auditorji itd. 1590 rubljev.

Upravniki v pododdelkih ljudskih komisarijev 1670 rubljev. Knjižničarji, ki imajo v oskrbi več kakor 30.000 knjig. 1750 rubljev.

Upravniki v raznih oddelkih

ljudskega komisarijata 1840 rubljev.

Knjižničarji, ki imajo v oskrbi več kot 100.000 knjig. 1930 rubljev.

Upravniki vseh večjih javnih podjetij in glavni pravdniki 2020 rubljev.

Industrijalni zvedenci 2110 rubljev.

Vrhovni upravni oddelkov ljudskega komisarijata, glavni knjigovodje v centralnih javnih podjetjih 2200 rubljev.

Gornja lestvica se tiče samo uslužbenec v javnih uradih in pri vodstvu raznih socializiranih podjetij.

Prvi Američani vjeti v Sibiriji.

Vladivostok, 22. jun. — 12. t. je bilo v boju 25 ameriških vojakov s kakimi 200 boljševiki sto milj severno od Vladivostoka in dva Američana sta bila vjeta. Walter Kellerman iz Chicaga je pa bil ubit. Vjetnika sta: C. H. Batchelor iz Kansas Cityja in Chester Burt iz Antiaga, Wis. Burt je bil pozneje izpuščen in prinesel je noto, ki se glasi, da Batchelor bo izpuščen le tedaj, kadar Američani izpuste vse sovjetske vjetnike.

Francoske volitve v oktobru.

Pariz. — Francoska vlada je sklenila, da se vrše državnozbornice volitve 12. oktobra t. l.

Ogrski sovjet prenehal z vojno, toda Čehi napadajo dalje.

London. — Brezlična brzjavka iz Budapešte se glasi, da je ogrska sovjetska armada na zahtevo zaveznikov prenehala z bojnimi operacijami zadnji četrtak, toda češke čete kljub temu nadaljujejo napade.

ZAVEZNIKI ZAHTEVAJO, DA NEMCI PODPIŠEJO TAKOJ.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pogodbi niso nič spremenile uničevalnih podrobnosti mirovnih pogojev in radi tega je nemogoča vsaka garancija, da bi bili izvedeni.

Skupščina je po končanem Bauerjevem govoru glasovala z 99 glasovi večine, da naj vlada podpiše mir, toda poskušaj naj da zadnjega trenutka doseže kritična olajšanja, zlasti v določbah, ki govorijo o odgovornosti Nemčije za vojno. Dalje je skupščina izrekla zaupnico novi socialistični vladi.

Demokratje in konservativci so glasovali proti v obeh slučajih in deloma so se vzdržali glasovanja. Neodvisni socialisti so soglasno glasovali za mir za vsako ceno.

London, 23. jun. — Iz Amsterdamu poročajo, da bo Ebert, predsednik nemške republike, resigniral vsak čas.

Pariz, 23. jun. — Predsednik Wilson odputuje proti Ameriki čina Nemci podpišejo pogodbo. Njegova prtljaga je že pripravljena za odhod.

NAPRODAJ JE

štirisobna hiša, kopališče, cementovana klet, v kleti je tudi perilnica in poletna kuhinja. Poslopje je še novo in je v popolnoma dobrem stanju. Ako katerega vesel naj se oglasi zvečer pri nas, po dnevu smo na delu. Oglasite se: 3231 So. Hamlin Ave., Chicaga, Ill. — (2 k d.)

SLUŽBO-ISČE.

Priletna ženska išče službo, sposobna je za hišno gospodinjno. Ozira se več na prijazno in dostojno postopanje kot na veliko plačo. Uprashaite pri "Prosveti" šte. 8, za njen naslov. Priložite znamke za odgovor.

Vabilo na vrtno veselico (piknik)

katere priredi

Tom's Run Slovenska godba na farmi J. Kržišnika v Burdine, Pa., dne 29. junija 1919.

Začetek ob 12. uri popoldne.

Uljudno vabimo vse slovenske občinstvo in vsa društva, domače in bližnje okolice, k množični udeležbi. Ker mislimo, da je to naš zadnji mokri piknik, se nadejamo velike udeležbe. Vstopnina je prosta. Hladne mrzle pijače in druga okrepčila ne bodo manjkala. Torej na svidenje dne 29. junija pri zabavi. Vsi na plan na ta dan, vabi

ODEBOR.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Junija 30-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vsatavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA', 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

RAD BI IZVEDEL

za svojega brata — Gasperja Frol, doma iz Jelšan na Primorskem. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, bom zelo hvaležen, rko bo pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov. Tony Frol, P. O. Box 121, Star City, W. Va. (June 20-24-25)

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?

Poskusite z izletom k Ant. Mladiču v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicaga. Krasen kraj ob Fox-Riverju, dovolj hladne sence, ribolov, snažna prenočišča, domača kuhinja in dovolj mokrote, od bistro studenčnice navzgor. Železniška avžna s Chicaga je dobra. Na Northwestern postaji dobite vlak za Algonquin štirikrat na dan; nazaj odhaja vlak trikrat dnevno. — Ravno vsava daljava od Chicaga je za izlet z avtomobilom. Ko pridete v Algonquin, vprašajte za "Dancing Pavilion" in vsak Vam pove za moj prostor. Anton Mladič, Box 89, Algonquin, Ill. (Tel. Algonquin 10.)

DEKLETA POTREBUJEMO

izučene in za učenje pri delu s apariranjem vročega in mrzlega guma, lepila itd. za pokrivanja in podlage vzorcev male prtljage (ročnih kufrov) in tas. Delo je podobno onemu pri izdelovanju papirnatih (box) zavojev. Dobra plača in izvrstno delovno stanje. Pišite nam ali pa pridite osebno in si oglejte to delo.

Knickerbocker Case Co. 230 N. Lincoln St., Chicaga, Ill.

Čudovito

se nepoznano, ali vresnici najboljšo zdravilo

EGG SALVE

(Jajčje tekoče mazilo)

Ohranilo je mnogo ljudi pred hudimi bolečinami, zadobljenih od opeklin in poparjenost. To jajčje mazilo učinkuje tako hitro, da že v desetih minutah, po prvem namazanju prenehajo pekočine. Ni potreba nobenih ponaredb, ni ga bolj šega zdravila na vsem svetu za take slučaje. Uprashaite vašega lekarnarja po

EGG SALVE

(Jajčjem tekočem mazilu)

LOUIS KRAL

Splošni zastopnik in razpošiljatelj za vse Združene države.

P. O. Box 393, Berwyn, Ill. Tel. Berwyn 575.

Širite "Prosveto" med slovenskim ljudstvom.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inšorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODESEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PODPREDSEDNIK: Anton Uroš, 140, Cannonburg, Pa.

TAJNIK: John Verberber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TAJNIK BOLNIŠKEGA ODELKA: Paul Berger, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BLAGAJNIK: Anton J. Terhovec, Box 1, Cicero, Ill.

UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK.

John Ambrožič, predsednik, Box 351, Cannonburg, Pa.

John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill.

Martin Zeleznikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Joe Radišek, Box 432, Smithton, Pa.

Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pletierich, Box 438, Bridgeville, Pa.

Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sulzer, Box 104, Gross, Kans., so Jugosopad.

Lee Kukar, Box 248, Gilbert, Minn., so Jugosopad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14818 Hble Ave., Collingwood, Ohio.

John Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Joe Katan, 8101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, John Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alci, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Tricelj, Box 161, Lawrence, Pa.

John Owen, 248 Engelwood, Detroit, Mich.

Joe Skub, 1101 E. 83. St., Cleveland, Ohio.

Mary Udošič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 8202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jule Zaveruški

POZOR! — Vse denarne pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verberber, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilni na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Ambrožič, Box 351, Cannonburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, namanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v sveti s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POŠILJANJE DENARJA

v Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo je PO KABLOGRAMU

100 KRON ZA \$6.75

Pristojbina kablograma za vsako pošiljatev in svoto je \$2.50 z poštino vred. Zahtevajte na banki, da se vaš denar pošlje po kablogramu, in ako vam banka ne stori tega, potem ga pošljite nam da ga mi odpošljamo naprej po kablogramu.

Imamo vožne listke za vse paborodne črte. Pišite nam za pojanila in čas kedaj parniki odplujejo.

133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y. Ustanovljeno pred 20 leti.

MATIJA SKENDER JAVNI NOTAR

ZA AMERIKO IN STARI KRAJ, 5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Sprejema Tožbe, dela Pooblastila, Kupne pogodbe, Potne Liste (PASOŠE); listirja dolgove tukaj in v starem kraju.

Izvršuje VSA v Notarsko stroko spadajoča dela že polnih 10 let na istem mestu.

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Frank Gasser dom iz Ravne in za John Gartnar doma iz Sorice oba nad Škofjo Loko na Gorenjskem. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njih naslove naj mi jih sporoči, ako bodeta pa sama čitala ta oglas prosim, da se mi prijavi na moj naslov: Sebatijan Gasser, P. O. Box 15, Mabie, W. Va.

NAPREDK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerlj. ceni.

ANTON ZORNIK, Herminie, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglašje so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejememo do njih nobene odgovornosti. Vsak kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsako odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravništvo list.

POZOR SLOVENCIM V GIRARDU, OHIO.

Vsem Slovincem v Girardu, O. in okolici namanjam, da imam sedaj v zalogi na raspolago rasmovrstnih možkih, šenskih in otročjih čevljev, najlepše in najmodernejšega izdelka, lahko si vsak labere kar želi. Pridite in si oglejte moje blago predno kupite kje drugje. Se priporočam!

TONY ZOPANZ, 123 Liberty Street, Girard, Ohio.

ZA BELI JEZIK

smrdljivo dihanje, kislilni ledosce, riganje, plin, omotice, glavobol, neprebravo, zaprtnico — vzemite vselej

LAXCARIN TABLETE

Eno leto pri Eskimih v Alaski.

(Iz dnevnika amer. učitelja.)

Najsevernejši kraji Alaske, posebno se posamezni otoki, so jako malo poznani, najmanj pa otoki, ki se nahajajo severozapadno od Alaske. V teh krajih bi razni učenci našli še veliko polje za svoje študije in raziskovanje. Kajti v teh krajih prebivajo narodi, o katerih je malo ali pa nič znanega.

Odkar so prevzela Združene države Alasko v svojo posest, se vedno bolj trudijo, da izobrazijo posamezne narode v teh pokrajinah. Vlada gradi šole in nastavlja učitelje, da podučujejo prebivalstvo.

Pisec tega dnevnika je bil poslan v najoddaljene kraje Alaske, na Diomedeeve otoke, kateri se nahajajo v Beringovi cesti. Na teh otokih prebivajo Eskimi, kateri še niso prišli prav nič v dotiko s civilizacijo. Stanujejo navadno pečnini in to radi tega, ker jim primanjkuje potrebnega lesa za hiše. Tu živijo Eskimi so potomci nekega jako starega eskimskega plemena in se še niso skoro nič izpremenili. Obdržali so še popolnoma prvotne navade in običaje.

Vlada je postavila mnogo kol v bližini večjih eskimovskih naselbin, katere tudi obenem služijo učiteljem za stanovanje.

Učitelj, kateri je spisal ta dnevnik, je bil prvi na teh otokih in radi tega so ga hodili prve dni domačini ogledovat, kot kakšno veliko čudo. Natančno so pregledali vse, kar je prinesel s seboj in nazadnje je moral s silo razgnati ljudi, ki so prihajali v vedno večjem številu. Vsakdo bi si rad prilastil kako malo stvar za darilo. Vzpričo tega bi si vsakdo mislil, da so prebivalci na teh otokih sami tatovi, akoravno ni to resnica. Kolikor je pozneje izprevidel, so domačini pravi poštenjaki in nobene stvari mu ni zmanjkalo, akoravno ni zaklepal nikdar svojega stanovanja.

Toda spomladi, ko so prihajali razni potujoči trgovci iz Sibirije, da so zamenjavali svoje blago z Eskimi, smo morali biti zelo previdni.

V teh krajih mora biti učitelj vse; zdravnik, sodnik in učitelj. Sicer pa tudi vlada to dobro ve in radi tega pošilja z drugimi knjigami tudi zdravniške knjige in druge podučne stvari, katere so potrebne z ozirom na tamonje razmere. Poleg tega pa pošilja tudi razne zdravniške potrebščine, kot navadna zdravila in obveze.

Prebivalci na teh otokih so še popolnoma udani poganstvu in radi tega imajo svoje čarovnike, po katerih mnenju izhajajo vse bolezni od sovražnih duhov, katere potem izganjajo z vsakovrstnim vrščem in drugimi križkražami.

Toda kljub temu zahajajo k učiteljem in jih prosijo pomoči v raznih boleznih, ker so izprevideli, da ti znajo bolje zdraviti ter povpraševali za razne nasvete.

Poduk traja v teh krajih od devete ure zjutraj do dveh popoldne. Šolski zvonec, kateri visi v nizkem stolpu poleg šole in s katerim se kliče otroke, imenujejo domačini "hudi vrag". Pred tem imajo veden strah, da bo splašil morske živali ter mogoče privabil veliko število kitov, kateri bodo napadli njih bivališča. Radi tega so vedno poslali učitelja, da naj bolj na lahko zvonči.

Otroci se niso veliko brigali za to zvonjenje in ako so nameravali zabavati k poduku, so kljub temu prišli, ako so želi zvonjenje ali ne.

Kar se tiče vzgoje otrok, je zelo zanemarjena. Starišev ne marajo nič poslušati in delati, kar sami hočejo. O kaznih sploh ni govora. Radi tega imajo tudi učitelji velike težave z otroci. Velikokrat se otroci raje potepajo okrog, kot da bi prišli v šolo. In ako učitelj to opomni starišem, navadno ti odgovore, da naj raje vpraša učitelja otroke, ako se jim ljubi priti k poduku.

Radi tega poskušajo učitelji, vse mogoče stvari, na kak način, bi vzbudili otrokom vseljo do poduka. Vpeljavajo razne otroške igre, delajo sladkarije med pridnejše otroke, na ta način se je postopno približevalo otroke k rednejšemu zahajanju v šolo in da so tudi nekoliko bolj pazili pri poduku.

Toda naveličajo se pa hitro enega in istega poduka. Kadi tega morajo učitelji vpeljavati vedno drugo metodo ali način pri podučevanju. Narava eskimovskih otrok zahteva vedne izpremembe. Toda ljub temu hitro razumejo vsako stvar, akoravno ne morejo koncentrirati svojih misli na eden in isti predmet za dalj časa. Ob večerih se vrše navadno tečaj za odraslene. Posebno marljivo so mladeniči pri tem poduku. Marsikateri je bil že od starih zjutraj na lovu in zvečer je prišel ves utrujen v šolo, samo da bi se kaj priučil. Velikokrat se je prigodilo, da je kakšen zaspal pri poduku.

Poduk starejših se je večinoma omejil na razne praktične stvari, kakor o pripravljanju jedil, obleke, njih lovskega orodja in tudi o popolnoma navadnem računu in sklepanju kupčij. To pa radi tega, da bi jih tuji trgovci ne mogli goljufati pri raznih kupčijah ali pri izmenjavi blaga. Domačini so posebno veliko pozornost obravnavali na izdelovanje raznega orodja. Radi tega ima skoro vsaka šola poleg učne sobe tudi navadno delavnico. Učili so se rabiti razno mizarско orodje katerega sploh ne poznajo. Nekaj časa so se branili prijeti orodje v roke, ker so mislili, da je kaka čarovnija. Toda, ko so videli, da je popolnoma nedolžno so pričeli kazati veliko zanimanje.

Dekleta so se podučevale o pripravah raznih jedil, šivanju in izdelovanju raznih ženskih ročnih del. Ta poduk navadno skrbuje žena učitelja. Podučuje jih tudi o raznih najpotrebnejših zdravniških pripomočkih.

Ko se je porodil učitelju, sin, je ta dogodek razburil celo naselbino Eskimov. Kajti to je bilo nekaj izvanrednega v teh krajih, da se je rodil beli otrok.

Radi tega so Eskimi obhajali dotični dan, kot največji praznik in prihajali so od vseh strani ljudje, ter prinašali razna darila, katere so večinoma obstojala v raznih kožah. Vsakdo je hotel vzeti v naročje to čudovito dete.

Prvak tamošnjega eskimovskega rodu ga je imenoval po svojem očetu, kateri je bil zelo znamenit vojskovodja. "kunauk". Eskimovske žene so sploh oboževale to dete in se niso mogle ločiti od njega.

Toda na veliko žalost starišev in še posebno Eskimov, je izbruhnila otroška bolezen, osepnice, katere je tudi umorila to dete. Domačini so bili skoro bolj žalostni, kot pa stariši.

Ker ni bilo primerne prostora, kamor bi pokopali mrtvo dete, ker je vsa zemlja zmrznjena, radi tega so morali založiti rakev z kamenjem, da truplo niso oskrnile razne divje živali.

Ko se je približal konec šolskega leta in je bil ta učitelj odpuščen iz kraja, in je hotel vzeti truplo svojega deteta s seboj, je vled tega zelo vznemirilo celo eskimsko naselbino. Ti so sploh smatrali dete za svojo last. Vzeti ga je moral s silo. Ko se je poslavljajal od domačinov, so ga vsi spremili do parnika in se sploh niso mogli potolažiti, ker so izgubili svojega učitelja, zdravnik in sodnika, posebno pa še nad vse oboževano dete.

Ženitev otrok v Indiji.

Gotovo je že marsikdo slišal govoriti, da se v nekaterih deželah na svetu ženijo ljudje še jako mladi, da otroci. A t navada je v Indiji, kjer se že otroci, kateri velikokrat še hodijo ne morejo, ženijo. Velikokrat se prigodi, da stariši že pred rojstvom otrok sklepajo ženitovansko pogodbo. Radi tega si potem vedno želijo, da bi dobili hčerko ali dečka, da ne bo treba razdreti ženitovansko pogodbe.

Razni misijonarji in drugi Evropeji zelo delujejo med Indijci, da omeje to navado, katere ima zelo slabe posledice za cel narod. Toda največkrat zastoj, kajti že bramauska vera sama zapoveduje, da se morajo otroci ženiti še jako mladi, posebno deklice. Ako je dekle staro deset let in še ni omožena, jo vsi zaničujejo. Za dečke je nekoliko boljše, toda veli ko tudi ne.

Nekateri posamezni rodovi v Indiji imajo še posebno stroge povelje kar se tiče ženitve.

Kot že omenjeno, stariši navadno se pred rojstvom otrok sklonejo ženitovansko pogodbo in ako je usoda mila, da se ta poroka la-

hko sklene, se navadno poročita hitro po porodu. Pripetilo se je že, da se je vršila poroka, ko ženini bil star še eno leto in nevesta pa samo dva meseca.

Indijci imajo namreč vero, da čim hitreje se dekle poroči, tem gotovše pridejo stariši v nebesa. Radi tega tako silijo z ženitvami.

Akoravno se tako mladi poroče, ne žive skupaj nekaj mesecev in velikokrat še leta ne. Toda poročena sta pa kljub temu in se ta poroka nikdar ne razveljavi, tudi pogojema ne. Še celo smrt ne pretrga te vezi in vdova se ne sme nikdar več poročiti. Nekaj let nazaj se je veliko čitalo o nekem dogodku v Indiji, ko je žena oziroma vdova nekega jako bogatega trgovca šla prostovoljno v smrt na grmado, na kateri so sezgali njenega soproga. Pri tem je bil prizadet nek častnik angleške ekpedicijske armade, kateri je bil zaljubljen v dotično vdovo.

Sicer to velja samo za revnejše ženske oziroma vdove in ne za bogatejše. V toliko so že prenaradili ta običaj. Vdove se še vedno lahko poroče. Tako se velikokrat pripeti, da se že stari vdovec poroče z otroci. Pripetilo se je, da se je deklica stara tri leta poročila s starcem nad petdeset let.

Potniki, ki so prepotovali Indijo in videli veliko takih zakonov, pravijo, da je veliko družin, kateri so bili poročeni jako mladi, zelo srečnih. Toda veliko zakonov je pa nesrečnih za celo življenje. Kajti starišev največja skrb je, da otroke tako hitro kot je mogoče poženijo, za drugo se ne brigajo.

Kakor povsod, tako so tudi v Indiji takozvani ženitovanski posredovalci, kateri posredujejo med stariši in pri tem služijo takorekoč svoj vsakdanji kruh. S tem poslom se navadno pečajo brivci in duhovni. Nekateri bogatejši rodbine najmejo več ženitvenih posredovalcev in ne samo enega. Posebno, kadar se na merava poročiti sin kakega maharadja, višjega deželnega uradnika, ali pa hči kakega okrajnega poveljnika. V tem slučaju kar skačejo semintja razni posredovalci, kdo bo sklenil boljše "skupčijo".

Pri ženitvah v Indiji se isto tako zelo ozira na to, v enem ožiru še bolj kot v Evropi. Tako je dovoljeno, da se morajo medsebojno ženiti otroci istih slojev, pa pr. se smejo ženiti otroci bramanskih duhovnov samo medsebojno; deček, katerega stariši so iz rodbine vojakov, se sme poročiti tudi le z deklico, katere oče je bil vojak. Prebivalstvo se loči na pet slojev in ti zopet na stotine drugih; radi tega nastanejo velikokrat velike zmešnjave.

Vrši se pa še celo kupčija z ženini in nevestami. Velikokrat se prigodi, da stariši peljejo svoje otroke v kako večje mesto in potem tam trgujejo z njimi, kot s kakšno živino. To se velikokrat pripeti, ko išče kak knez nevesto svojemu sinu in pri tem bi rad napravil dobro kupčijo, ali pa ženi na svoji hčeri. V tem slučaju daje naznaniti potom posredovalcev po deželi da iščejo nevesto ali ženi za svojega otroka. Seveda stariši, kateri bi radi prišli v dotiko in bližnje sorodstvo s knezom in so častilakomni, pri tem kar tekmujejo, katerih otrok bo toliko srečen, da postane knez. V takih slučajih pride velikokrat do jako neturbnih prizorov med stariši in posebno še med raznimi posredovalci.

Ko je vse pogajanje končano, tedaj vprašajo za svet duhovne. Da naj določijo dan poroke. Kajti po njih mnenju se morajo ozirati na zvezde, in kakor te določijo, kar čezda samo duhovni, se vrši poroka in sicer napovedo dan poroke z jako natančno gotovostjo, da celo na minute. Poroka se ne sme vršiti ne prej in ne pozneje, drugače bi bila oba nesrečna.

Ko pride dan poroke, okopljejo ženi v vodi, katero so duhovni blagoslovili, namažejo z oljem in oblečejo v posebno krasno obleko. Turban mora biti vseh mogočih barv z zlatimi ali srebrnimi in škrlatasto-rdečimi našivi, dolga suknja, istotako vseh mogočih barv, tesno se primajoče hlače in sandale. Ako je ženin že toliko dorasel, da se zamore sam držati pokonci, ga posade na konja in ako je še premlad, da bi ga vodil sam, prisede k njemu nekdo iz med svatov ter ga varuje, da ne pade raz konja. Drugi svatje se pa vsedejo v kočije ali pa hodijo pes.

(Konec prihodnjic.)

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podrasski.

Nadaljevanje.

V tem trenutku oplazi gospod Zagloba Čeremisa s sabljo preko glave, da je kar kost zakrpalisa od udarca; pritlikovec ni niti jeknil, marveč zvišil se v klopčič, začne trepetati; prsti na rokah so se odpirali ter zapirali kakor kremplji poginjajočega risa. Zagloba obrise ob župan okrvavljeno sabljo, Redzijan pa skoči s konja, pograbi kamen ter ga zavali na široke Horpine prsi; potem pa seže v žep ter začne tam nekaj iskati.

Velikansko telo vražarice je še trepetalo, lice se ji strašno zakrivilo, na zobe se ji vsede krvava pena in iz prsij je prihajalo nemo hropenje. Sedaj izvleče Redzijan iz žepa kos blagoslovljene krede, zaznamuje ž njo na kamen križ in reče:

"Sedaj več ne vstane!"

Potem zopet zasede konja.

"Naprej!" zapove Volodijevski.

Oddirjajo ter hite kakor vihra ob potokovi strugi, ki se je vil sredi jarka. Kmalu so pustili za seboj velikanske hraste, stoječe poleg pota; pred očmi se jim prikaže bajta, za njo visok mlin, čegar kolo se je bliščalo v solnčnih žarkih. Pred bajto sta lajala dva črna psa, priklenjena na verigi ter se zaganjali v prišlece. Volodijevski prvi prijezdi k bajti ter skoči s konja, suno z nogo ob vezina vrata, da odskočijo ter plane v vežo... brenketajoč s sabljo.

V veži na desno zagleda zaprta vrata. "Gotovo je tam," misli Volodijevski ter se napoti k vratom. Zgrabi jih za kljuko in odpre, na to pa obstoji, kakor bi okamenel, na izbinem pragu.

V sobi, oprta z roko ob postelji, je stala Helena Kurčevičevna, bleda, z razkoderanimi lasmi, ki so se ji vili po plečih; osupnena njene oči se upro v Volodijevskega, kakor bi povpraševale: "Kdo si, čemu si sem prišel?" Nikdar poprej še ni videla malega viteza. On pa je tudi le strelm pri pogledu na njeno lepoto, na krasno ozaljšano sobano, pokrito znotraj z žametom in zlatotkaninami. Naposled se zave ter reče:

"Ne bojte se kneginjica, smo prijatelji Skretuskega!"

Kneginjica skoči k njemu.

"Rešite me!" zakliče, sklenivši roke.

V tem hipu prihiti v sobo Zagloba trepetajoč kakor topoljin list in rdeč kakor rak.

"Mi smo, mi!" kriči: "prišli smo te rešiti."

Zaslišavši te besede in zagledavši Zaglobo, zgrudi se kneginjica na kolena kakor pokošena čevleka; roke ji omahnejo, oči se pokrijejo s kožnimi obrvmi — omedlela je.

II.

Komaj so si konji nekoliko oddahnili, bli so begunje na pot, in ko se je mesec popel nekoliko na stepo, bili so že v okolici Studenke za Valadinko. Sprejdi je jezdit gospod Volodijevski, pazljivo se ozirajoč na vse strani; za njim Zagloba poleg Helene. Redzijan je jezdit zadnji ter vodil s seboj nekoliko konj, obloženih s prtljago, dva pa brez prtljage, katere ni pozabil vzeti iz Horpininega hleva. Zaglobi je urno tekel jezik; imel pa je tudi kaj povedati kneginjici; zaprta v divjem jarku, ni vedela nič, kar se je zgodilo na bojem svetu. Pripovedoval ji je, kako so jo s početka iskali, kako je Skretuski šel celo v Perejeslavje iskat Bohuna, o katerem ni vedel, da je ranjen, kako je zvedel naposled Redzijan od atamana za njeno skrivališče ter prinesel to novice v Zbaraž.

"Usmiljen Bog!" vzklikne Helena, dvignivši proti mesecu svoje zalo, obledelo lice; "torej je gospod Skretuski celo za Dnjeper šel za mano?"

"Da, v Perejeslavje, kakor sem rekel. Gotovo bi bil prišel sem z nami, ko bi bili vtegnili poslati po njega, ko smo se napotili tebi na pomoč. On še ne ve, da si rešena ter si domišljuje, da si že mrtva; toda ne žaluj radi tega. Naj še žaluje nekoliko, ker ga čaka tako veliko plačilo!"

Mislila sem, da ste že vsi pozabili name, ter prosila Boga, naj mi pošlje smrt."

"O, mi nate nismo pozabili, marveč smo ves čas ugibali, kje naj te iščemo in iztrgamo iz rok našega sovražnika. Strah me je pomisliti kako smo se vznemirjali radi tebe!... Kako sva si s Skretuskim lomila glave in z nama vred tudi tale vitez, ki jezdi tu spredaj, ki isto tako ni štedil ni dela, niti zdravja."

"Naj tudi njemu to Bog povrne."

"Najbrže je v vama obema nekaj, kar vleče ljudi nase. Pa Volodijevskemu si še posebno dolžna hvalo. Kakor sem ti že povedal, razcepil je Bahuna kakor kuku."

"Meni je že Skretuski pripovedoval o njem in dejal, da je njegov najboljši prijatelj."

"Prav je povedal. V tem najhmem telesu tiči velika duša. Sedaj je nekoliko onemel. Najbrž ga je osupnila tvoja lepota, toda počakaj, da se zopet zave in nekoliko seznanj s teboj! Strahovite reči sva doprinašala skupaj na volitvi v Varšavi."

"Torej imamo že novega kralja?"

"Torej imamo že novega kralja?"

"Še tega revica nisi zvedela v tej prokletej puščavi? Kako pa! V minulej jeseni smo izvolili Jana Kazimira, ki vlada sedaj že osni mesec. S temi razbojniki začne se sedaj velika in krvava vojna; Bog da, da bi se srečno končala, sedaj so vzeli načelnitvo knezu Jeremiji ter izbrali druge, popolnoma nesposobne ljudi."

"Pojde tudi Skretuski na vojsko?"

"Hraber vojak je, in težko, da ne bi šel. V tej stvari sva si pač popolnoma enaka. Če le o vahava smodnik, naju ne vzdrži nobena moč. Oj, dala sva se spoznati pobalilstvu v minulem letu! Noč bi bila prekratka, ko bi ti hotel vse nam tanko povedati. Brž ko ne pojdeva, pa sedaj je z lahkim srčem, ker smo tebe revica našli; brez tebe nam je že presedalo življenje."

Kneginjica obrne svoje nežno lice k Zaglobi.

"Ne vem, e čem sem se vam tako prikupila, reče, "da me vsi tako ljubite; resnica je je, da me ne ljubite bolj, nego jaz vas ljubim."

Zagloba zadovoljno zasopaha.

"Torej ljubiti tudi mene?"

"O gotovo in vneto!"

"Bog ti povrni... Sedaj bo dosti loža moj; starost. Vrh tega se še ozirajo dekleta za tvojimi kakor je bila; ob času volitve v Varšavi. Volodijevski je pričal! Toda sedaj mi ni več dosti mar za ljubkovanje in navzlic vročej svoji krvi prevzamem rajše nologo očeta v vajinej rodbini."

Nastane molčanje; samo kouji začnejo kihatiti po vrsti eden za drugim, napovedujoč s tem srečno potovanje.

"Bodite zdravi!" odgovorjajo si jim jezdeci.

Noč je bila svetla. Mesec je plaval čedalje višje in višje na nebo, na katerem se bliščalo tu mirijade zvezd ter postajal čedalje bledejši. Utrujeni konji so jeli stopati počasneje; tudi popotnike je prevzemala trudnost. Volodijevski prvi vstavi konja.

"Čas je, da si odpočijemo," reče. Črez kraj, ko bo svitlo."

"Da, čas je!" pritrudi Zagloba. "Meni se za dozdeva, da ima moj konj dve glavi."

"Predno se vležejo k počitku, spomni se Redzijan na večerjo. Zakuri ter vzame s konja bisago, iz katere začne vleči za logo, s katero se je v Jampolu oskrbel. Najpoprej je izvelkel turški kruh, meso in vino. Pri pogledu na dva inehasta meha, dobro napolnjena s tekočino, ki sta dajala nekaj čuden odmev, ko si se ju dotaknil, pozabil je Zagloba popolnoma na spanje ter se živo lotil večerje. Vsega je bilo dovolj za vse; ko popotniki potolažijo svoj glad, otre si Zagloba z županom usta ter reče:

"Do smrti ne jenjam ponavljati: Čudna so tvoja dela, Gospod!... Evo, ti moja gospodična si svobodna, a mi tvoji tovariši sedimo tukaj pri tebi, popivajoč Burlajevo vino. Ne rečem, da je boljše od ogrskega, ker ima d'ah po irhovni, ki kjer ribe ni, tam je tudi rak dober."

Eni stvari se nikakor ne morem dovolj začuditi," reče Helena — "da je Horpina tako kmalo privolila, da ste me vzeli."

Zagloba pogleda zaporedoma Volodijevskega in Redzijana; ter pomenljivo mežika z očmi.

"Privolila je, ker je morala. Sicer pa zna, čemu bi ti prikriivali, da smo oba, njo in Čeremisa spravili na oni svet."

"Kako to?" vpraša prestrašena kneginjica.

"Ali nisi slišala strel?"

"Slišala sem, pa sem mislila, da je Čeremisa streljal."

"Ni bil Čeremisa, marveč ta le mladenič, ki je vstrelil čarovnico. Res je, da zlod sedi v njeni, toda ni kazalo drugače postopati, ker je čarovnica, ne vem, ali je vedela kaj, ali si je kako drugače ubila v glavo, hotela je na vsaki način iti z nami. To pa je bilo nemogoče, ker bi bila takaj zapazila, da ne gremo v Kijev. Zato jo je vstrelil in jaz sem potolkel Čeremisa. Bil je pravi afrikanski spaček in upam, da mi Bog tega ne šteje v greh. Pred našim odhodom iz jarka sem skočil naprej ter zavlekel trupla nek'lo na stran, da bi se pri pogledu na nju ne bila prestrašila ter ne smatrala tega za slab preporen."

"O koliko sem že videla mrličev v tem strašnem času!... Raje pa bi seveda ne puščala at seboj sledu krvi, da bi nas Bog za njo ne kaznoval."

"Vitezki posel to res ni bil," reče rezko Volodijevski "zato se ga jaz tudi nsem hotel udeležiti."

"Čemu sedaj razpravljate o tem, reče Redzijan. "ko drugače ni bilo mogoče. Saj smo vsi smrtili samo dva sovražnika Boga samega. ... Sam sem se prepričal, da je bila ta čarovnica s hudobo v zvezi Ni mi žal tega."

"Radi česa pa žalujete, gospod? vpraša kneginjica.

"Žal mi je za denarji, ki so ostali tam zapani, kakor mi je pravil Bohun. Pa se vam je tako mudilo, da nisem vtegnil vzeti jih s seboj, dasiravno mi je dobro znan prostor pri mlini. Sreče se mi je tudi tregalo pri prestopu na lepo opravljeno sobano, v kateri je bilo toliko dragotin in vendar so tam ostale."

"Poglej ga no, kakega služabnika boš imela," reče Zagloba obrnivši se h kneginjici. "Iz vzešmi svojega gospodarja, bi en celo zlodja samega odred, da bi si napravil ovrtnik iz njegove kože."

"Če Bog da, ne bo se gospodu Redzijan treba pritoževati nad mojo nehvaležnostjo," odgovrne kneginjica.

"Hvala lepa, mila gospodična," odvrne lastin ter ji poljubi roko.

Ves čas med tem razgovorom je sedel Volodijevski molče in pil vino iz kozarce, ježno se držeč, tako, da je to navadno njegovo molčanje obrailo nase Zaglobovo pozornost.

"No, čemu tako molčiš? ... Ali ti nisem povedal, da mu je radi tvoje lepote trpnil jezik?" reče Zagloba, obrnivši se h kneginjici.

"Naspali bi se raje, gospod predno bo dno! ... odgovori zbegani vitez, kateremu so bukece tako migale kakor zajcu, kadar ovoha sveži zrak.

"Pa stari plemič je govoril resnico. Nenevadna lepota kneginjice je držala malega viteza kakor v kleščah. Gledajoč jo, se je povpraševal v duhu: ali je res mogoče, da bi takšno bitje hodilo po zemlji! Dokaj je videl krasotice v svojem življenju, toda nobena se ni mogla kosati s to prekrasno stepno evetko. V navzočnosti znani mu krasotice je bil živahen in zgovoren; sedaj pa niti pogledu na svilnate trepanvice, čijih senec je pokrivala očesne zenice; na lase, vijole seji po plečah kakor cvet hijacinte, na vitko njeno rast, na polne prsi, dvigajoče se pri dihanju, pod katerimi je bilo toplo ljubeče srce, na lice, ki je bilo kot mleko in kri in na malinova usta je Volodijevski res popolnoma pozabil na svoj jezik.